

за молекулярно-генетичними маркерами. *Науково-технічний бюллетень*. 2013. № 110. С. 76–83.

3. Fedak V., Dudchak I., Zaborski D., Vashchenko P., Gutyj B., Rivis Y., Stadnytska O., Bezalychna O., Slepokura O., Polulikh M., Bratyuk V., Skliarov P., Vakulyk V., Fedorenko S., Naumenko S., Bilyi D., Leskiv K. Postnatal development of heifer and milk productivity of Ukrainian blackspotted dairy cows of different types of constitution. *Scientific Papers. Series D. Animal Science*. 2023. Vol. LXVI (2). P. 44–63.

4. Bodner M., Castrillo J.L., Theill L.E., Deerinck T., Ellisman M., Karin M. The pituitary-specific transcription factor GHF-1 is a homeobox-containing protein. *Cell*. 1988. Vol. 55. P. 505–518.

УДК:637.049.1

ВПЛИВ ПОРОДИ СОБАК НА РОБОЧІ ЯКОСТІ КІНОЛОГІЧНОГО ФРІСТАЙЛУ

Слюсаренко І., доктор філософії

Шапран Н.Т., бакалавр, E-mail: shapran.nina2001@gmail.com

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

За кордоном собачий Фрістайл як вид спорту почав формуватися в кінці 80-х років минулого століття. У цей час на Заході з'явилася практика дресирування з використанням позитивного підкріплення (метод клікера). У Клубі демонстрація слухняності (від англійського obedience - покірність) проводиться під музику, і перші любителі поєднують танець з виконанням собакою команди.

Займатися фрістайлом може кожен. У породі немає певної градації на тих, хто підкоряється мистецтву танцю, і тих, кому цікаві руху під музику в парі з власником. І золотистий ретривер, і йоркширський тер'єр працюватимуть однаково добре при належному дресируванні та належній мотивації власника. Підготовка одного номера може зайняти 2-4 місяці, а то і більше, але відчуття, які собака і її власник отримують під час виступів, з лишком окупають фізичні витрати, пов'язані з мистецтвом танцю. Змагання поділяються на офіційні та неофіційні. На Офіційних Змаганнях учасники повинні показувати найкращі результати, а кращі учасники відбираються для участі в чемпіонатах Європи та світу. На початку розвитку собачого фрістайлу в Україні Київське міське відділення Федерації кінологічного спорту України (нині Київська Всеукраїнська федерація кінологічного спорту) активно розвивало фрістайл в рамках Кінологічної спілки України. Але на даний момент головною проблемою є нестача добре підготовлених фахівців. Багато кінологів навіть не знають

про існування цього виду кінологічного спорту, особливості його розвитку та специфіку дресирування собак [2, 5]. В даний час не існує єдиної загальноприйнятої системи підготовки собак до змагань з собачого фрістайлу. У той же час, ні в звичайній літературі, ні в спеціальних підручниках проблем з підготовкою фахівців і собак до цього виду кінологічного спорту взагалі не виникає. За програмою "Фрістайл" також немає інформації про деталі вибору собак для навчання. Тому метою нашого дослідження є вивчення впливу породних особливостей і статевого диморфізму на якість підготовки собак в цій області, а також аналіз взаємозв'язку зовнішніх показників з показниками якості роботи собак на змаганнях з собачого фрістайлу [6].

Матеріали та методи досліджень. Дослідження базувалося на результатах Національних змагань з собачого фрістайлу за період 2017-2021 років та кількості собак з інших країн, зареєстрованих у fci (Латвія, Литва, Білорусь та Росія), власники яких взяли участь в опитуванні, провели вимірювання собак та погодились опублікувати результати дослідження. пари на різних рівнях конкуренції. Собаки змагаються в 3 класах складності: дебют, прогрес, майстер; в різних областях: фрістайл і рух пліч-о-пліч під музику (NTM). Оцінка собак проводиться відповідно до наступних критеріїв та відповідно до Правил проведення змагань з собачого фрістайлу (Танців з собаками) в системі Всеукраїнської громадської організації "Кінологічний союз України" та міжнародної кінологічної федерації. Кожен з цих критеріїв оцінюється максимум в 10 балів. Також існує система штрафних балів: неправильне використання реквізиту і костюмів, механічне управління собакою, гавкіт/поскулювання, стан собаки, порушення правил, грубі, гучні команди зовнішній вигляд собаки оцінювався на підставі результатів базових лінійних вимірювань тіла: Висота в холці, довжина тулуба по косій, обхват грудей, обхват пастельних тонів, лікті в точках, описаних в практичних інструкціях по зоотехнії, довжина передніх кінцівок. Оскільки аналіз абсолютних показників індивідуальних вимірювань об'єктивно не відображає розвиток тварини і тип статури, був проведений розрахунок показників будови тіла: показників формату, окружності грудної клітини, пухкості (компактності), маси, кістяка, висоти ніг [15, 16, 18]. Біометричну аутентифікаційну обробку отриманих даних, а.К.Іт проводили методом варіаційної статистики за методом Меркур'євої [8]. Взаємозв'язок між зовнішніми показниками та робочими якостями собаки визначали за допомогою коефіцієнта кореляції (r). Значення критеріїв ймовірності були встановлені на рівнях $p \leq 0,95-95,0\%$, $P \leq 0,99-99,0\%$ і $p \leq 0,999-99,9\%$ з використанням критеріїв Стюдента і Фішера [3]. Математична обробка статистичних матеріалів проводилася з використанням програмного забезпечення Microsoft (операційна система Windows 10, електронні таблиці Excel) [4]. Результати дослідження. За результатами відбіркового турніру з фрістайлу в період з 2017 по 2021 рік було проаналізовано 156 протоколів. Ці тести

включали в себе два напрямки собачого фрістайлу і НТМ-123 і 33 пари з 2 осіб. Якщо розглядати класи за складністю, то в дебюті взяли участь 46 кінологічних пар, 25 в класі "прогрес" і 85 в класі "Мастерс".

Таблиця 1 Загальна оцінка собак за робочими якостями на кваліфікаційних змаганнях з фрістайлу, бал

Змагання	Кваліфікаційні класи								
	Дебют			Прогрес			Майстер		
	n	M±m	Cv,%	n	M±m	Cv, %	n	M±m	Cv, %
Кінологічний фрістайл	31	22,61±0,4 4	10,95	16	24,58±0,51	6,61	76	26,91±0,23	7,57
НТМ	15	22,71±0,7 3	12,47	9	24,58±0,51	6,24	9	27,68±0,56	6,05

Виходячи з даних таблиці видно, що середні бали загальної оцінки робочих якостей собак за різними кваліфікаційними класами з фрістайлу є задовільними та статистично вірогідними ($P \geq 0,999$), що вказує на підтверджену здатність тварин формувати.

Висновки.

Оцінка якості роботи тварин, виконаної на національних змаганнях з собачого фрістайлу, є задовільною і статистично можливою ($p \geq 0,999$), найкращі результати на професійних змаганнях з собачого фрістайлу і НТМ показали собаки групи вівчарок (26,98±0,22 бала) і в порівнянні з іншими дослідженими породами. групи порід $p \leq$ статистично можливе значення 0,999.

Список використаних джерел

1. Думбрава А. Танцы с собакой. Питомцы/Pets. 2017. Вип. 11 (165), С.37-40.
2. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников. М.: Колос, 1969. 256 с.
3. Положення про проведення змагань з кінологічного фрістайлу (танці з собаками) в системі Всеукраїнської гро-мадської організації «Кінологічна Спілка України» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://uku.com.ua/polozheniya/sport/2020/zmagan_fristayl.pdf?usp=sharing (дата звернення 13.09.2021).
4. Толбатов Ю.А. Загальна теорія статистики засобами Excel. Навчальний посібник. К.: Четверта хвиля, 2000. 224 с.
5. Шведченко Ангелина Кинологический фрістайл [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zoobusiness.kiev.ua/sports-with-dogs/kinologicheskij-fristajl.html?fbclid=IwAR2zMyLY_apoK-BscqrVzCueeuWDXJFvFDhACbuvSe_VaHPUw6jGxAAPIX4 (дата звернення 10.09.2021).

6. Sherry Wargo Which Dog? Choosing a dog for competition [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.agilitynet.co.uk/training/whichdog> (дата звернення 01.09.2021).

УДК 636.085.2

КОРМОВА ЦІННІСТЬ ЯБЛУЧНИХ ВИЧАВОК

¹Соболева С.В., к. с.-г. наук, доцент, E-mail: solana@ukr.net

²Соболев О.І., д-р с.-г. наук, професор, E-mail: sobolev_a_i@ukr.net

¹*Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна*

²*Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна*

Актуальність. Для забезпечення стійкого росту виробництва тваринницької продукції необхідно мати в достатній кількості повноцінні корми.

Збільшення об'ємів виробництва і заготівлі високоякісних кормів за рахунок розширення площ орних земель в даний час стає неможливим. Тому перед кормовиробництвом поставлена задача – на тих же площах, шляхом покращення агротехніки, підбору більш врожайних і виведення нових високобілкових сортів кормових культур, а також високої організації кормозаготівлі, одержати значно більше кормів високої якості.

Існує ще один шлях збільшення ресурсів кормів – це пошук нових нетрадиційних видів кормів, за рахунок використання відходів різних переробних підприємств. Великі можливості в цьому відношенні надає плодоконсервна промисловість, яка переробляє багатокomпонентну сировину рослинного походження, у тому числі й яблука [1]. Нині промислова переробка яблук зосереджена на випуску сокової та безалкогольної продукції, внаслідок чого основними вторинними сировинними ресурсами відповідних технологій є яблучні вичавки.

Досить обмежений асортимент продукції, яку виробляють із вторинних ресурсів, низький коефіцієнт її використання, щорічний приріст так званих “відходів” – являють собою реальну загрозу забруднення навколишнього середовища. Це ставить науковців і підприємства переробної галузі перед необхідністю пошуку альтернативних шляхів переробки яблучних вичавок, які дозволять в оптимальному варіанті одноразово розв'язати питання екологічного і економічного характеру.

Відходи переробки фруктових сировини можуть бути резервом і додатковим джерелом кормів для тваринництва, оскільки вони містять багато цінних компонентів [2].